

Папінян Вікторія Валентинівна
студентка 1-го курсу магістратури
факультету психології, політології та соціології
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЦИФРОВА ГРАМОТНІСТЬ ПСИХОЛОГА: ПОНЯТТЯ ТА СКЛАДОВІ ЕЛЕМЕНТИ

З початком побудови інформаційного суспільства в Україні, сучасна система освіти характеризується впровадженням цифрової освіти, невід'ємною частиною якої є розвиток цифрової грамотності в контексті визначення рівня компетентності фахівців, в даному випадку ми розглядаємо психологів. Цифрова грамотність має на меті отримання та підвищення рівня знань спеціалістів в певній галузі стосовно ефективного використання цифрових продуктів та послуг через цифрові технології. Також актуальність даної теми обумовлена значним зростанням рівня кіберзлочинності.

Цифрова грамотність є порівняно новою сферою в Україні та залишається не вивченими питання професійної компетентності психолога в сфері цифрової грамотності. Тому виникла необхідність оволодіння цифрової грамотності психолога для формування навичок під час використання цифрових технологій та в контексті професійного розвитку.

Поняття «цифрова грамотність» пов'язана з іменем американського вченого Пола Гілстера, який у 1997 році, у своїй монографії «Цифрова грамотність», вперше розглянув зазначену проблему. У цій монографії було надано таке визначення, що цифрова грамотність – це вміння розуміти та використовувати інформацію, яка надана в сукупності різних форматів та широкого кругу джерел за допомогою комп'ютера [1, с. 299].

Американська бібліотечна асоціація визначає цифрову грамотність як здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, оцінки, створення та передачі інформації, що вимагає як когнітивних, так і технічних навичок.

На законодавчому рівні відсутнє визнання поняттю цифрова грамотність, але існують доктринальні визначення вчених.

Одні вчені вважають, що цифрова грамотність – це система когнітивних, соціальних і технічних навичок, які гарантують якісне існування людини в інформаційному середовищі.

По-іншому надають визначення таке, що цифрова грамотність – набір знань та вмінь, які необхідні для безпечного та ефективного використання цифрових технологій та ресурсів інтернету [2, с. 6].

Такий дослідник як Якунин А. Ф. надає таке визначення поняттю цифрова грамотність – це здатність брати участь безпечно, критично, осмислено та справедливо у виробництві та споживанні контенту в Інтернеті [3, С. 469].

Такі вчені як Н. Корецька та О. Мороз вміщують в поняття цифрової грамотності екологічне відношення до цифрових технологій як особливого середовища життя людини, що вимагає дотримання норм гігієни й відповідальності користувача [4, с. 10].

Іванченко Д. А. визначає, що цифрова грамотність – це здатність особи використовувати цифрові технології та комунікаційні інструменти для доступу, управління, інтеграції, аналізу, оцінку інформації, накопичення нових знань, створення та спілкування з іншими людьми для ефективної участі в суспільному житті [5, с. 11].

В результаті аналізу психолого-педагогічної літератури можна надати власне визначення поняттю цифрова грамотність психолога – це сукупність знань, умінь і навичок психолога, які обумовлюють його цифрову компетентність. Цифрова компетентність психолога дозволяє ефективно та безпечно здійснювати пошук, аналіз, оцінку певної інформації; накопичувати та використовувати цифрові технології для вирішення конкретних професійних завдань.

Цифрова грамотність в Україні визначається такими нормативно-правовими актами:

1. ЗУ «Про вищу освіту» від 2014 р., де визначено інформаційно-комунікаційну компетентність як одну з ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності.

2. Постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695 затверджено «Державну стратегію регіонального розвитку на 2021-2027 роки» де визначено, що серед інших загальнодержавних викликів, що стримують розвиток регіонів і держави в цілому, визначено низький рівень цифровізації регіонів і цифрової обізнаності.

3. Постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898 затверджений Державний стандарт базової середньої освіти «Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти» визначає інформаційно-комунікаційну

компетентність такою, що передбачає впевнене, критичне і відповідальне використання цифрових технологій для власного розвитку і спілкування; здатність безпечно застосовувати інформаційно-комунікаційні засоби в навчанні та інших життєвих ситуаціях, дотримуючись принципів академічної доброчесності. Поняття «цифрова компетентність» є значно ширшим ніж поняття цифрова грамотність і більш загальним, оскільки вміщує навички роботи в інформаційно-комунікаційному середовищі як провідну ознаку цифрової грамотності,

4. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67 схвалена «Концепцією розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки», що визначає створення та виконання національної програми навчання загальним і професійним цифровим компетенціям та знанням як одне з пріоритетних завдань на шляху до прискореного розвитку цифрової економіки.

5. У 2016 році Кабінет Міністрів України презентував проєкт «Цифровий порядок денний України 2020», в якому визначено, що першочерговою сферою та ініціативою цифровізації України є поширення цифрової освіти. У названому документі вживаються поняття «цифрової грамотності», «цифрової компетентності», «цифрового інтелекту», зокрема вказано на актуальність формування наскрізної цифрової компетентності, коли вивчення предметів використовується через використання «цифрових технологій».

У зміст цифрової грамотності психолога входять такі елементи, а саме:

1. Цифрове споживання – використання інтернет послуг для роботи та життя. Включає: фіксований інтернет, мобільний інтернет, цифрові пристрої, інтернет-ЗМІ, новини, соціальні мережі, Держпослуги.

2. Цифрова компетентність – здатність ефективно користуватися технологіями. Включають: пошук інформації, використання цифрових пристроїв, використання функціоналу соціальних мереж, фінансові операції, онлайн-покупки, критичне сприйняття інформації, виробництва мультимедійного контенту, синхронізація пристроїв.

3. Цифрова безпека – основи безпеки у Мережі, яка включає: захист персональних даних, надійний пароль, легальний контент, культуру поведінки, репутацію, етику, зберігання інформації, створення резервних копій.

4. Цифрова комунікація та взаємодія: вміння спілкуватися через цифрові технології; вміння ділитись інформацією завдяки використанню цифрових технологій та тощо [2, с. 7].

У 2020 році Міністерством цифрової трансформації України була розроблена онлайн-платформа «Дія. Цифрова освіта» – це національний тест перевірки цифрової грамотності громадян «Цифрограм». Тестування передбачає перевірку базових знань і навичок, виявлення прогалин в цифрових навичках шляхом перегляду освітніх серіалів. Після перегляду освітніх серіалів громадянин проходить тестування та отримує результати у вигляді сертифікату. Тестування передбачає перевірку базових знань та навичок з цифрової грамотності у таких сферах: розв’язання проблем у цифровому середовищі та навчання впродовж життя; комунікація та взаємодія у цифровому суспільстві; безпека у цифровому середовищі; створення цифрового контенту; інформаційна грамотність, вміння працювати з даними; основи комп’ютерної грамотності.

Існують такі типи цифрової грамотності:

- 1) технічна грамотність – розуміння комп’ютерних програм і наявність технічних навиків для їх використання;
- 2) медіа-грамотність – розуміння відмінностей між різними інтернет-платформами, з можливостями контролю та безпеки;
- 3) емоційна грамотність – розуміння поведінки людей в Інтернеті [6, с. 44].

Отже, формування сучасного інформаційного суспільства неможливе без наявності у спеціалістів-психологів такої складової як цифрової грамотності, яка визначає рівень професійного розвитку. Цифрова грамотність – це здатність психолога безпечно та ефективно отримувати та використовувати інформацію з метою вирішення конкретного завдання в професійній діяльності із використанням цифрових технологій. Головною перевагою цифрової грамотності є безперервне навчання, яке полягає у можливості психолога проходження онлайн-курсів і тренінгів для отримання знань та навичок в професійній діяльності. Також цифрова грамотність стала важливою передумовою для становлення конкурентоспроможного та кваліфікованого спеціаліста в усіх сферах діяльності.

Список використаних джерел

1. Доценко С. О., Прокопенко А. І. Цифрова грамотність майбутніх учителів у контексті STEM-освіти. *Психолого-педагогічні проблеми вищої і се-*

редньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 10 квітня 2018 р.). Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків : «Стиль-Издат», 2018. 476 с.

2. Гаврілова Л. Г., Топольник Я. В. Цифрова культура, цифрова грамотність, цифрова компетентність як сучасні освітні феномени. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. Т. 61, вип. 5. С. 1-14.

3. Якунин А. Ф. Информационно-коммуникационные технологии и цифровая грамотность педагога. *Вестник Таганрогского института им. А. П. Чехова*. 2016. № 1. С. 468-471.

4. Корецкая Н., Мороз О., «Энафизм и нормы цифровой грамотности», CultLook: научное бюро цифровых гуманитарных исследований URL: http://cultlook.org/nk_om_enoughism.

5. Клименко Е. В. О проблемах внедрения информационно-коммуникационных технологий в образовании. *Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований*. 2013. № 9. С. 44-45.

6. Генсерук Г. Цифрова компетентність як одна із професійно значущих компетентностей майбутніх учителів. Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. 2019. Вип. 6. С. 8-16.

Науковий керівник: д.ю.н., професор Цільмак О. М.

Рибіна Вікторія Вадимівна

*студентка 4-го курсу факультету психології, політології та соціології
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ФАКТОРИ ТРУДОВОЇ МОТИВАЦІЇ В ДЕРЖАВНИХ УСТАНОВАХ

Дослідження такого явища як мотивація займає одне із найважливіших місць в системі вивчення робочого процесу, в тому числі, і працівників державних установ. Під мотивацією розуміється сукупність внутрішніх та зовнішніх факторів, які спонукають людину до виконання певних дій та направлені на задоволення потреб, формують внутрішнє бажання до виконання за дотримання трудового порядку. Визначення недоліків у цій сфері та вирішення них, допоможуть у покращенні якості виконуваної роботи, відношенні до неї, створюють сприятливі умови для розвитку потенціалу співробітників, розвитку їх професійних навиків.